

Parlamentul Republicii Moldova

RAPORT

**privind transparența în procesul decizional în cadrul
Parlamentului Republicii Moldova pentru anul 2021**

Martie, 2022

CUPRINS

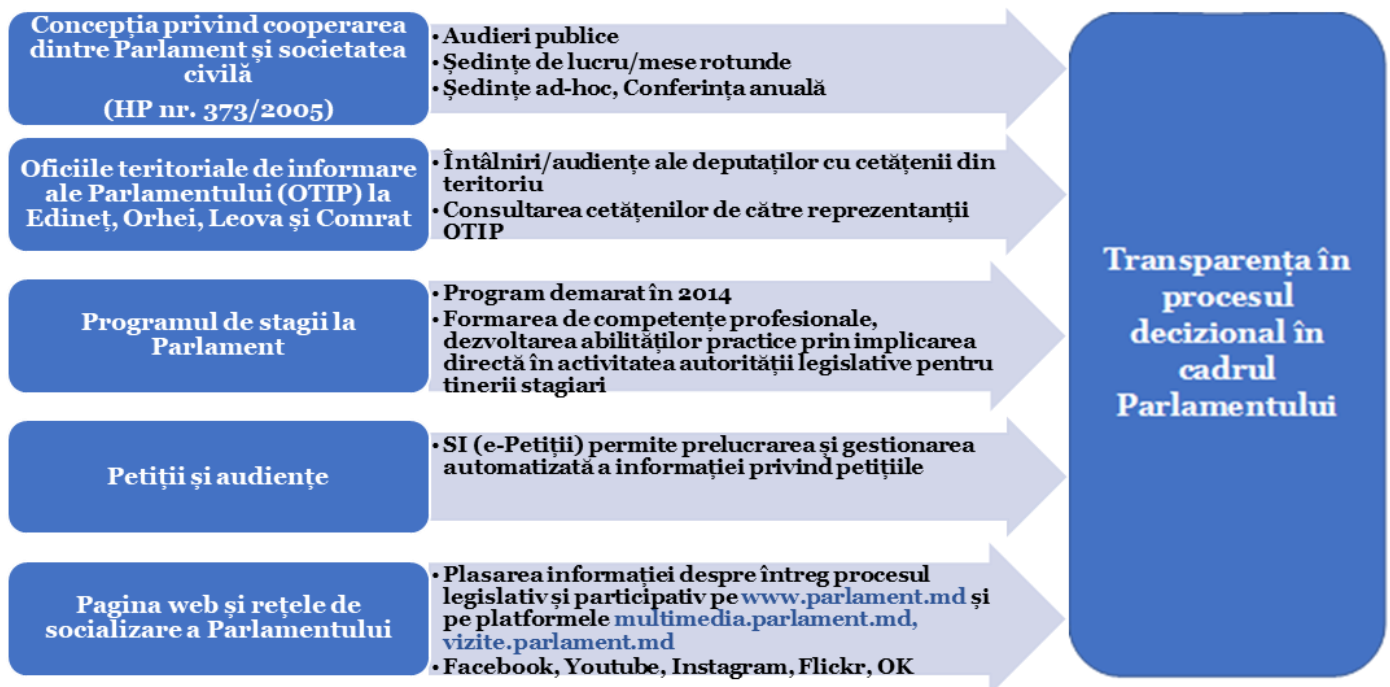
INTRODUCERE	3
1. PROCESUL LEGISLATIV: STATISTICI.....	4
2. COOPERAREA DINTRE PARLAMENT ȘI SOCIETATEA CIVILĂ	6
2.1. <i>Contribuțiile pe acte normative recepționate de către comisiile permanente în anul 2021.....</i>	6
2.2. <i>Asimilarea contribuțiilor organizațiilor societății civile de către comisiile permanente.....</i>	8
3. ACȚIUNI DE DESCHIDERE PARLAMENTARĂ	23
3.1. <i>Oficiile teritoriale de informare ale Parlamentului Republicii Moldova</i>	23
3.2. <i>Informarea publicului larg și a mass-mediei cu privire la activitatea Parlamentului și a Secretariatului Parlamentului</i>	24
3.3. <i>Campanii de informare și sensibilizare</i>	24
3.4. <i>Programul de stagii la Parlament</i>	27
3.5. <i>Petiții și audiențe</i>	27
3.6. <i>Pagina web a legislativului</i>	28
CONCLUZII	29

INTRODUCERE

Parlamentul Republicii Moldova și-a asumat angajamentul față de principiul transparenței, susținerii și implicării societății civile în procesul decizional prin adoptarea Legii nr.982/2000 privind accesul la informații, a Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, precum și a altor acte normative.

Transparența procesului decizional în cazul Parlamentului se asigură în conformitate cu Regulamentul acestuia (art.7. pct.(2) Legea nr.239/2008)

Cadrul legal existent în domeniul transparenței decizionale și participării active a sectorului asociativ în procesul de luare a deciziilor oferă suficiente instrumente și forme de colaborare între legislativ și organizațiile neguvernamentale.

Parlamentul implementează diferite mecanisme de colaborare cu sectorul asociativ și de consultare a proiectelor de acte normative. Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova monitorizează aceste procese pe parcursul anului și elaborează **Raportul privind transparența în procesul decizional**¹.

1. PROCESUL LEGISLATIV: STATISTICI

Procesul legislativ în Parlamentul Republicii Moldova				
TOTAL – 248 acte normative adoptate	Legi – 125	Conform art. 72 alin. (1) din Constituție	Legi constituționale	1
			Legi organice	123
			Legi ordinare	1
		dintre care:		
		Legi-cadru		19
		Legi pentru modificare		87
		Legi pentru ratificare		19
	Hotărâri – 123	Hotărâri-cadru		50
		Hotărâri de modificare		39
		Hotărâri de numire/eliberare		34
Acte aprobate în prima lectură				163
Indicatori		Număr	Comentarii	
Numărul proiectelor de decizii adoptate plasate pe site-ul www.parlament.md		239	Din numărul total de acte normative adoptate în 2021 (248), 10 legi nu au fost promulgate de către Președintele Republicii Moldova. Una din legile nepromulgate ulterior a fost reexaminată de Parlament și plasată pe site-ul legislativului.	
Numărul deciziilor adoptate în regim de urgență fără consultare sau care nu cad sub prevederile Legii nr. 239/2008		32	Deciziile adoptate în regim de urgență constituie numărul legilor aprobate în lectura I și lectura II în cadrul aceleiași ședințe.	
Numărul întrunirilor consultative (audieri publice, dezbateri, ședințe ale grupurilor de lucru etc.) desfășurate		112	24 - consultări publice 23 - audieri publice 25 - ședințe de lucru	

		<p>8 – ședințe/vizite de lucru în contextul efectuării controlului parlamentar</p> <p>10 – mese rotunde/ateliere de lucru</p> <p>13 – grupuri de lucru</p> <p>9 – alte evenimente (întruniri, vizite de informare etc)</p>
Numărul recomandărilor recepționate din partea societății civile pe marginea proiectelor de acte normative	117	În acord cu prevederile Concepției privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.373/2005, comisiile permanente sunt responsabile de ținerea registrelor contribuțiilor recepționate din partea societății civile.
Numărul recomandărilor parvenite de la societatea civilă și incluse în proiectele de acte normative	55	Contribuții luate în considerare în întregime - 28 Contribuții luate în considerare parțial - 27
Contestații/sanctiuni²		
Numărul cazurilor în care acțiunile sau deciziile autorității administrației publice centrale au fost contestate pentru nerespectarea Legii nr. 239/2008: - în organul ierarhic superior - în instanță de judecată	0	
Numărul sancțiunilor aplicate pentru încălcarea Legii nr. 239/2008	0	

2. COOPERAREA DINTRE PARLAMENT ȘI SOCIETATEA CIVILĂ

2.1. Contribuțiile pe acte normative recepționate de către comisiile permanente în anul 2021

Cooperarea cu societatea civilă este reglementată de Concepția privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.373/2005. Prin intermediul comisiilor permanente este asigurat accesul societății civile la ședințele de lucru și audierile publice organizate de acestea.

O importanță deosebită o au contribuțiile sectorului asociativ pe marginea proiectelor de acte normative. Pe acest segment, în anul 2021 **au fost recepționate 117 contribuții din partea organizațiilor neguvernamentale**. De menționat că numărul contribuțiilor este în creștere comparativ cu anii 2020 și 2019, când au fost înregistrate 102 și, respectiv, 70 de contribuții (vezi Figura 2 și 3).

Reprezentanții societății civile, participantă la procesul legislativ, oferă expertiză pe diverse domenii legislative. Din Figura 1 se poate observa că unele contribuții au fost luate în considerare în întregime, altele – parțial sau sunt în proces de examinare. Indiferent de statutul acestor contribuții, comisiile permanente reiterează importanța implicării societății civile în administrarea proceselor publice. De asemenea, Parlamentul Republicii Moldova manifestă în continuare deschidere pentru facilitarea unui dialog constructiv în acest sens.

În perioada de referință, cele mai multe contribuții au fost recepționate de către *Comisia juridică, numiri și imunități (21)*, urmată de *Comisia economie, buget și finanțe (19)*, *Comisia securitate națională, apărare și ordine publică (18)* (vezi Figura 1).

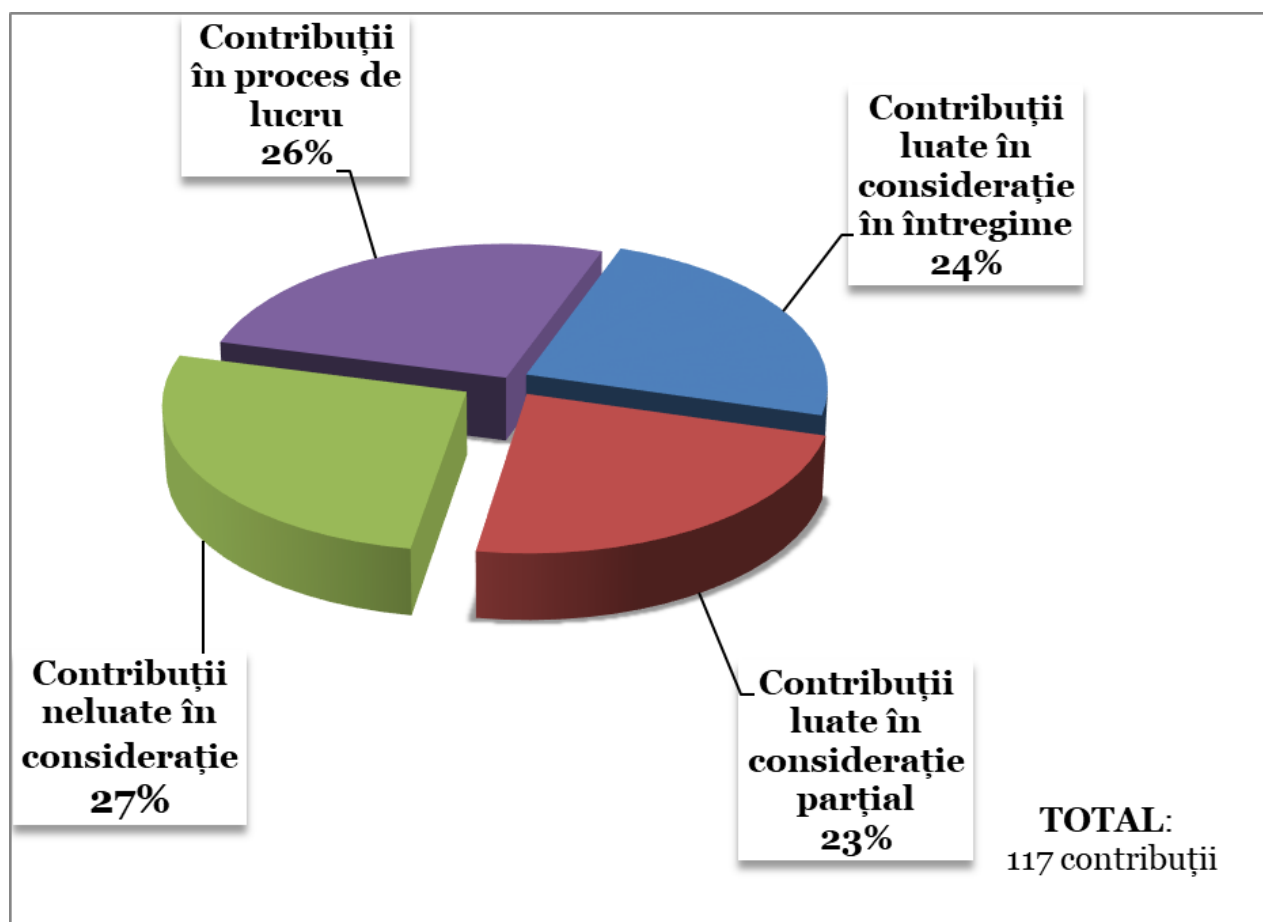
Figura 1. Numărul contribuțiilor pe acte normative recepționate de către comisiile permanente în anul 2021

Comisia permanentă	Contribuții luate în considerare în întregime	Contribuții luate în considerare parțial	Contribuții neluate în considerare	Contribuții în proces de lucru	Contribuții recepționate din partea societății civile
Comisia juridică, numiri și imunități	-	7	7	7	21
Comisia economie, buget și finanțe	1	5	9	4	19
Comisia securitate națională, apărare și ordine publică	1	8	9	-	18
Comisia drepturile omului și relații interetnice	7	-	1	-	8
Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media	7	2	-	8	17
Comisia agricultură și industrie alimentară	2	2	-	-	4
Comisia protecție socială, sănătate și familie	4	-	1	2	7
Comisia administrație publică	1	2	2	7	12
Comisia mediu și dezvoltare regională	3	-	-	3	6
Comisia politică externă și integrare europeană	-	-	-	-	-
Comisia control al finanțelor publice	2	1	2	-	5
TOTAL	28	27	31	31	117

2.2. Asimilarea contribuțiilor organizațiilor societății civile de către comisiile permanente

Din volumul total al contribuțiilor organizațiilor societății civile (*în continuare – OSC*) pe acte normative pentru anul 2021, **47% de contribuții au fost acceptate în întregime sau parțial** și, urmare a audierilor și dezbaterilor publice, s-au regăsit în amendamentele proiectelor de lege, **26% sunt în proces de examinare** în cadrul comisiilor permanente, iar restul contribuțiilor nu s-au regăsit în proiectele de lege.

Figura 2. Pondere contribuțiilor asimilate de către comisiile parlamentare pe acte legislative

Comisia juridică, numiri și imunități

OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:

Asociația pentru Democrație Participativă „ADEPT”; Promo-LEX; A.O. Asociația pentru Siguranța Urbană și Mediere; Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM); Asociația Procurorilor pentru Ordine și Dreptate; Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției; Centrul de Resure Juridice din Moldova (CRJM); Asociația Businessului European; AmCham Moldova; Asociația Băncilor din Moldova; Uniunea Avocaților din Moldova; Transparency International Moldova; Patronatul ProBiz.

Total contribuții OSC – 21

luate în considerare în întregime	luate în considerare parțial	neluate în considerare	în proces de lucru
-	7	7	7

Comisia juridică, numiri și imunități înregistrează și în acest an cel mai mare număr de contribuții pe proiecte de legi (21), dar, în același timp, este în descreștere comparativ cu anii precedenți de *raportare (vezi Figura 3)*.

Comisia a recepționat un șir de contribuții ce au vizat modificări asupra unor acte normative de rezonanță, precum *Legea nr.132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură etc.*

Cu referire la proiectul de modificare a *Legii nr.132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate (nr. 169 din 04.08.2021)*, care a avut drept scop perfecționarea cadrului legislativ privind funcționarea ANI și prevenirea conflictelor de interese și de incompatibilitate în rândul persoanelor care exercită funcții publice sau de demnitate publică, contribuțiile CRJM,

CALM, ale Centrului de Analiză și Prevenire a Corupției și ale Asociației pentru Siguranța Urbană și Mediere au fost luate în considerare parțial.

În cadrul audierilor publice din 18-19 august 2021 organizate de comisie pentru operarea modificărilor la *Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii și Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură (proiectele nr. 180 și nr. 181 din 10.08.2021)*, mai multe organizații neguvernamentale, precum *Asociația Procurorilor pentru Ordine și Dreptate, Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției, CRJM* au înaintat propuneri, care

nu au fost luate în considerare în lectura finală. Proiectele menționate au fost elaborate în vederea reintroducerii unor reguli transparente și echitabile de numire și alegere a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii și ai Consiliului Superior al Procurorilor, după ce *Legea nr. 193/2019* a fost declarată neconstituțională ca urmare a nerespectării procedurii de

legiferare (neconstituționalitate extrinsecă). În cea mai mare parte, proiectul reproduce prevederile *Legii nr. 193/2019* și conține completări în ceea ce privește alegerea membrilor Consiliului Superior al Procurorilor.

Comisia economie, buget și finanțe

OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:

Asociația Patronală a Operatorilor de Transport Auto; EBA Moldova; Camera de Comerț și Industrie; AmCham Moldova; Confederația Națională a Sindicatelor; Asociația Națională a Pescuitorilor din Moldova; CCI France Moldavie; Alianța Organizațiilor pentru Persoanele cu Dizabilități din Republica Moldova; Federația Patronală a Constructorilor, Drumarilor și a Producătorilor Materialelor de Construcție „CONDRUMAT”; Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM); A.O. Uniunea Apărătorilor Statalității în Războiul din anul 1992; asociațiile de producători autohtoni (lapte, carne, fructe și conserve).

Total contribuții OSC – 19

luate în considerare în întregime	luate în considerare parțial	neluate în considerare	în proces de lucru
1	5	9	4

Numărul contribuțiilor parvenite la adresa Comisiei economie, buget și finanțe pe marginea proiectelor de acte normative pentru anul de referință este în creștere față de anii precedenți (*Figura 2*).

Prevederile care oferă Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică (ANRE) dreptul de a stabili prețurile maxime de comercializare cu amănuntul a produselor petroliere principale, alături de alte amendamente la *Legea nr. 461/2001 privind piața produselor petroliere* au fost discutate în cadrul consultărilor publice organizate de comisie în luna iulie și octombrie, cu participarea

reprezentanților *Asociației Patronale a Operatorilor de Transport Auto* și a *AmCham Moldova (American Chamber of Commerce în Moldova)*. Ulterior însă propunerile nu au fost luate în considerare în lectura finală a proiectului de modificare (*nr.179 din 10.08.2021*).

Unul dintre cele mai discutate proiecte de lege cu implicarea societății civile și recepționarea contribuțiilor din partea reprezentanților acestora a fost proiectul de lege *nr.365 din 19.11.2021*, care viza politica bugetar-fiscală și vamală pentru anul 2022 și prevedea măsuri și instrumente elaborate în vederea realizării prevederilor *Legii bugetului de stat pentru anul 2022*. Astfel, contribuțiile înaintate de mediul asociativ și cel de afaceri, printre care contribuția *Asociației Businessului European (EBA Moldova)*, au fost luate în considerare parțial, iar contribuțiile parvenite din partea *Camerei de Comerț și Industrie din Moldova*, a *Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova*, a *CCI France Moldavie*, a *Asociației Naționale a Pescuitorilor din Moldova* nu s-au regăsit în textul final al legii adoptate (*nr.204/2021*).

Proiectul a fost supus procedurii de reexaminare urmare a nepromulgării acestuia de către Președintele Republicii Moldova și, ulterior, după înlăturarea neconcordanțelor, a intrat în vigoare la 24.12.2021.

Organizarea și dezvoltarea pieței naționale de publicitate în temeiul principiilor și bunelor practici internaționale din domeniu, inclusiv al principiilor concurenței loiale și al protecției drepturilor consumatorilor de publicitate, au constituit scopul proiectului de lege nr.269 din 07.10.2021, discutat în cadrul consultărilor publice din decembrie 2021. Proiectul a fost votat în lectura a II-a, iar propunerile AmCham Moldova și CALM s-au regăsit parțial în amendamentele proiectului de lege.

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică

OSC și structuri internaționale care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:

Promo-LEX; Consiliul Economic pe lângă Prim-ministru; AmCham Moldova; Asociația Businessului European (EBA Moldova); EU-funded project „Support for structured policy dialogue, coordination of the implementation of the Association Agreement and enhancement of the legal approximation process” for Republic of Moldova; Centrul de la Geneva pentru Guvernarea Sectorului de Securitate; Asociația Companiilor din domeniul TIC; Asociația pentru Protecția Vieții Private; S.A. „Cartuș”; Asociația Patronală a Societăților Particulare de Pază și Detectivi din Republica Moldova.

Total contribuții OSC – 18

luate în considerare în întregime	luate în considerare parțial	neluate în considerare	în proces de lucru
1	8	9	-

În continuare se observă intensificarea cooperării Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică cu organizațiile neguvernamentale, organizațiile internaționale și creșterea numărului de contribuții pe marginea proiectelor de acte normative supuse dezbaterilor publice.

Merită a fi evidențiate eforturile grupului de lucru în definitivarea proiectului de lege privind Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal nr. 421 din 22.11.2018, a proiectului de lege privind protecția datelor cu caracter personal nr.422 din 22.11.2018 și prezentarea acestora pentru lectura a II-a. Ședința de lucru organizată de comisie în luna aprilie 2021 a întrunit

autorități publice competente, experți naționali și internaționali, mediul academic, mediul de afaceri și organizații neguvernamentale precum *EBA Moldova*, *Asociația Națională a Companiilor din domeniul TIC*, *Asociația pentru Protecția Vieții Private*, *AmCham Moldova*, ale căror contribuții s-au regăsit în textele amendamentelor votate. Scopul general al proiectului de lege constă în asigurarea respectării dreptului fundamental al omului la inviolabilitatea vieții intime, familiale și private și crearea cadrului juridic necesar aplicării *Convenției nr. 108 din 28 ianuarie 1981 pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal*.

Comisia drepturile omului și relații interetnice

OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:			
<i>Centrul de Drept al Femeilor (CDF); UNICEF; „Terres des hommes”; Fundația Regina Pacis; A.O. „Supraviețuitorii Represiunilor și Drepturile Deportatilor” Soroca; A.O. „Centrul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități”.</i>			
Total contribuții OSC – 8			
luate în considerare în întregime	luate în considerare parțial	neluate în considerare	în proces de lucru
7	-	1	-

Comisia drepturile omului și relații interetnice a recepționat un șir de contribuții privind respectarea drepturilor copiilor în situații de stradă (*„Terre des Hommes”*), reintegrarea socială a copiilor în conflict cu legea (*Fundația Regina Pacis*), reabilitarea victimelor represiunilor politice (A.O. *„Supraviețuitorii represiunilor și drepturile deportatilor” Soroca*), incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități (A.O. *„Centrul pentru*

Drepturile Persoanelor cu Dizabilități”), care au fost luate în considerare și înglobate în demersul adresat Guvernului Republicii Moldova. Comisia apreciază importanța implicării societății civile în ratificarea *Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice*, în special, a

contribuțiilor propuse spre examinare de *Centrul de Drept al Femeilor*, care s-au regăsit în amendamentele proiectului.

În contextul buneii conlucrări și cooperări cu societatea civilă, Comisia drepturile omului și relații interetnice a organizat și a participat la mai multe consultări publice cu dezbaterea unui șir de subiecte precum: asigurarea egalității de gen, asistența victimelor traficului de ființe, combaterea bullyingului, incluziunea socială, relațiile interetnice etc.

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media

OSC și autorități publice care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:

A.O. „Asociația Nevăzătorilor din Moldova”; Casa Republicană a Surzilor din Moldova; Agenția Știință și Istorie Militară; Agenția Națională Arheologică; Monumentul SRL; Clubul Istoric Patriotic Rus; A.O. Vece; Elena Pahomova; Asociația Națională a Turismului de Afaceri și Industrie; Pro Turism Moldova; Asociația Ghizilor și Translatorilor din Republica Moldova; Emma Group Emerging Markets Capital Jiri Smejck; Asociația Presei Independente; Asociația Presei Electronice; Centrul de Jurnalism Independent; Freedom House; Internews; AGEPI; A.O. Copyright; A.O. ANPFI; Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice (ICJPS); Academia de Științe a Moldovei; A.O. Homeschooling Moldova; Platforma pentru Promovarea și Dezvoltarea Filantropiei; Platforma „Save Chișinău”; Centrul de Urbanism; Uniunea Cineaștilor; Centrul de Politici Culturale; reprezentanți din domeniul cinematografilei.

Total contribuții OSC – 17

luate în considerare în întregime	luate în considerare parțial	neluate în considerare	în proces de lucru
7	2	-	8

Examinarea problemelor ce țin de dezvoltarea domeniului cinematografilei moldovenești și promovarea producției cinematografice autohtone a fost unul dintre subiectele dezbătute de Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media în colaborare cu mediul asociativ. Astfel, în procesul de implementare a *Legii nr.154/2018 privind atragerea investițiilor străine în domeniul producției de film și alte opere audiovizuale*, precum și în rezultatul analizei constatărilor raportului de evaluare ex-post de impact a *Legii cinematografilei nr. 116/2014*, au fost stabilite un șir de curențe și/sau neconcordanțe între prevederile *Legii cinematografilei nr.116/2014* și dispozițiile altor acte normative relevante.

Uniunea Cineaștilor, Centrul de Politici Culturale, alături de mai mulți reprezentanți din domeniul cinematografiei, au înaintat contribuții care au fost luate în considerare pentru lectura a doua a proiectului de completare a Legii nr.154/2018. Printre propunerile acceptate se regăsește: transmiterea atribuțiilor de administrator al Schemei de investiții în domeniul producției de film și

opere audiovizuale către Centrul Național al Cinematografiei; excluderea prevederilor referitoare la Comisia de experți, aceste atribuții urmând a fi exercitate de Consiliul de acordare a suportului financiar etc. Prevederile modificărilor vor favoriza revitalizarea domeniului cinematografiei și al operelor audiovizuale la un nivel funcțional, modern, corespunzător provocărilor actuale.

Un alt proiect de lege (nr.322 din 03.11.21) care a înglobat parțial recomandările sectorului asociativ este proiectul de modificare a Legii nr.1530/1993 privind ocrotirea monumentelor.

Astfel, Platforma „Save Chișinău” și Centrul de Urbanism au propus înlăturarea ambiguităților și neconcordanțelor din Legea nr.1530/1993 și completarea acesteia cu prevederi noi ce vor reglementa segmentul contracarării demolării sau deteriorării monumentelor.

Comisia agricultură și industrie alimentară

OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:

Rețeaua Națională LEADER din Republica Moldova; Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală; Asociația Producătorilor de Fructe „Moldova Fruct”; Federația Agricultorilor din Moldova „FARM”; Asociația Națională a Producătorilor de Lapte și Produse Lactate „Lapte”; Patronatul Întreprinderilor Industriei Prelucrătoare de Carne, Asociația Patronală a Avicultorilor din Republica Moldova; Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală; Asociația Patronală a Producătorilor de Energie din Surse Regenerabile „ECOENERGETICA”; AmCham Moldova.

Total contribuții OSC – 4

luate în considerare în întregime	luate în considerare parțial	neluate în considerare	în proces de lucru
2	2	-	-

Facilitarea accesului producătorilor agricoli la sursele Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural (FNDAMR), precum și îmbunătățirea politicilor de subvenționare în dezvoltarea agriculturii și mediului rural au fost abordate în cadrul consultărilor publice organizate de Comisie cu participarea reprezentanților

Asociației Producătorilor de Fructe „Moldova Fruct”, ai Federației Agricultorilor din Moldova „FARM”, ai Asociației Naționale a Producătorilor de Lapte și Produse Lactate „Lapte”, ai Patronatului Întreprinderilor Industriei Prelucrătoare de Carne, ai Asociației Patronale a Avicultorilor din Republica Moldova și ai Rețelei Naționale de Dezvoltare Rurală. Propunerile de îmbunătățire parvenite din partea sectorului asociativ menționat s-au regăsit ulterior parțial în textul final al proiectului de lege (nr. 289 din 18.10.2020) pentru modificarea Legii nr. 276/2016 cu privire la principiile de subvenționare în dezvoltarea agriculturii și mediului rural.

Un alt proiect de lege (nr.290 din 18.10.2021) care a asimilat recomandările reprezentanților organizațiilor neguvernamentale (Asociația Patronală a Producătorilor de Energie din Surse Regenerabile „ECOENERGETICA”, AmCham Moldova) prevede operarea unor modificări în Codul funciar care ar permite construcția sistemelor

fotovoltaice solare pe terenuri agricole fără a fi necesară schimbarea destinației acestora în terenuri pentru construcții.

Comisia administrație publică

OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:			
<i>Congresul Autorităților Locale din Republica Moldova (CALM)</i>			
Total contribuții OSC – 12			
luate în considerare în întregime	luate în considerare parțial	neluate în considerare	în proces de lucru
1	2	2	7

CALM este unul dintre partenerii din mediul asociativ cu care conlucrează Comisia administrație publică și care se implică constant în procesul decizional pe segmentul administrației publice.

Propunerile CALM la proiectele ce țin de modificarea *Legii nr. 50/2021 cu privire la grupurile de acțiune locală*, a *Codului funciar (Legea 828/1991, art.74)*, a *Legii nr.1530/1993 privind ocrotirea*

monumentelor etc. au fost luate în considerare și se regăsesc, unele parțial și altele integral, în textele finale adoptate.

De asemenea, comisia a consultat opinia societății civile la etapa de inițiere a unor proiecte de legi ce vizează reintroducerea tratamentului fiscal și vamal „preferențial” aferent proiectelor de asistență tehnică și celor investiționale finanțate din contul împrumuturilor acordate de organismele internaționale, precum și *Legea nr. 1056/2000 privind punerea în aplicare a Titlului VI din Codul fiscal* (actualizarea și indexarea impozitului fiscal).

Comisia protecție socială, sănătate și familie

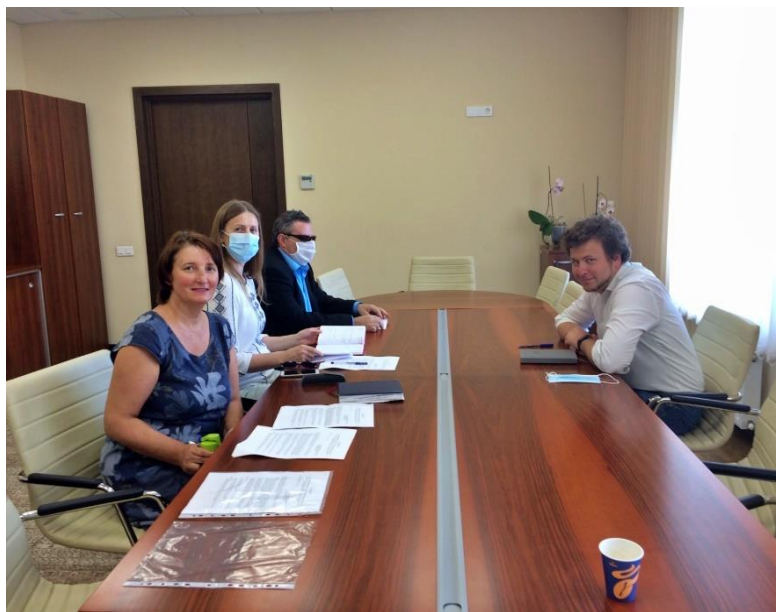
OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:

AmCham Moldova; EBA Moldova; Uniunea Națională a Veteranilor Războiului pentru Independență; Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dezabilități din Republica Moldova (AOPD); Centrul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (CDPD); Asociația Orbilor „Low Vision”; Alianța ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei (APSCF); Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare; UN Women; AmCham Moldova; Confederația națională a Patronatelor.

Total contribuții OSC - 7

luate în considerare în întregime	luate în considerare parțial	neluate în considerare	în proces de lucru
4	-	1	2

Angajarea și integrarea în câmpul muncii a persoanelor cu dizabilități a fost unul dintre aspectele discutate de reprezentanții AOPD și ai Asociației Orbilor „Low Vision” cu Comisia protecție socială, sănătate și familie.

Contribuțiile parvenite din partea asociațiilor, precum și analiza rapoartelor experților, în special *Propuneri de Politici Publice privind perfecționarea măsurilor de subvenționare pentru angajarea persoanelor cu dizabilități* prevăzute de art.36 și art.38 din *Legea nr.105/2018*, elaborate de CDPD, au dus la identificarea unui șir de impedimente, a căror depășire necesită inclusiv schimbarea prevederilor legale. Ca urmare, Parlamentul a votat în lectură

finală proiectul de lege care prevede modificarea *Codului muncii nr. 154/2003 și a Legii nr.105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj*. Conform modificărilor introduse, toți angajatorii, indiferent de domeniu, beneficiază de măsuri de subvenționare pentru amenajarea/adaptarea locului de muncă al angajaților cu

dizabilități. Totodată, persoanelor cu dizabilități angajate le sunt asigurate subvenții pentru compensarea cheltuielilor de transport în cazul în care acestea lucrează într-o altă localitate decât localitatea unde locuiesc de fapt.

Un alt proiect de lege adoptat pentru modificarea *Legii nr. 121/2001 cu privire la protecția socială suplimentară a unor categorii de populație*, în care contribuția *Uniunii Naționale a Veteranilor Războiului pentru Independență* a fost luată în considerare în întregime, vine să sporească protecția socială a persoanelor care au luat parte la acțiuni militare, conflicte armate, războaie, inclusiv a soților supraviețuitori.

Comisia mediu și dezvoltare regională

OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:			
<i>Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM); Maria Timciuc (voluntar); EBA Moldova; Partidul Verde Ecologist; A.O. ProMediu; A.O. Eco-Tiras; Asociația Națională a Piscicultorilor din Republica Moldova; Asociația Producătorilor Piscicoli „Acvacultura”; AmCham Moldova.</i>			
Total contribuții OSC – 6			
luate în considerare în întregime	luate în considerare parțial	neluate în considerare	în proces de lucru
3	-	-	3

Comisia mediu și dezvoltare regională a desfășurat un șir de audieri publice cu implicarea organizațiilor neguvernamentale de profil *Centrul Național de Mediu*, „EcoContact”, *Grupul de inițiativă „Pune umărul”*, *Societatea ecologică „BIOTICA”*, *CALM*, dar și a altor *activiști civici*.

Printre subiectele abordate în cadrul audierilor publice sunt implementarea prevederilor *Acordului de Asociere la capitolele cu competențe în domeniul de mediu în perioada 2017-2019*, implementarea *Strategiei de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru*

anii 2013-2027, reglementarea activității de utilizare a resurselor minerale și modul de gestionare a acestora în perioada anilor 2018-2020, înregistrarea infrastructurii tehnico-edilitare aferente serviciului public de alimentare cu apă în registrele de stat relevante etc.

La etapa de examinare a proiectului de lege nr.256 pentru modificarea Legii nr. 591/1999 privind spațiile verzi ale localităților urbane și rurale, au fost luate în considerare contribuțiile CALM și ale voluntarei Maria Timciuc. Astfel, proiectul de lege adoptat în lectură finală vine să contribuie la protejarea spațiilor verzi împotriva

intervenției frauduloase de construire a obiectivelor comerciale incompatibile cu acestea, în special a blocurilor locative.

Comisia de control al finanțelor publice

OSC, autorități publice și organizații internaționale care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:

Transparency International Moldova; UN Women; Delegația UE ; Banca Mondială; Curtea de Conturi; Alastair Swarbrick (expert în proiectul SIGMA Susținerea Sistemului de Guvernare și Management); EBA Moldova; AmCham Molddova.

Total contribuții OSC – 5

luate în considerare în întregime	luate în considerare parțial	neluate în considerare	în proces de lucru
2	1	2	-

Necesitatea stringentă de îmbunătățire a cadrului legal în domeniul auditului public extern și în alte domenii conexe acestuia în vederea promovării și reglementării bunei administrări a resurselor financiare publice și a patrimoniului public a impulsionat inițierea proiectului de lege nr. 221 din 04.06.2021 pentru modificarea Legii nr. 181/2014 privind finanțele publice și responsabilitatea bugetar-fiscală (art.4, 78) și a Legii

nr.199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică (art.23). Contribuțiile expertului în proiectul SIGMA „Susținerea Sistemului de Guvernare și Management”, Alastair Swarbrick, au fost introduse în sinteza amendamentelor.

Totodată, Președinta comisiei, Tatiana CUNEȚCHI, a participat la prezentarea sondajului realizat de

Transparency International Moldova privind evaluarea alternativă a Curții de Conturi și la întvederea cu echipa misiunii de evaluare a cheltuielilor publice și a responsabilităților financiare din cadrul Băncii Mondiale.

Comisia politică externă și integrare europeană

Interacțiunea dintre Comisia politică externă și integrare europeană cu organizațiile societății civile din domeniul politicii externe nu are un caracter sistematic, dar se realizează în măsura interesului manifestat în procesul examinării unor proiecte de lege mai complexe și în cadrul audierilor în comisie a reprezentanților Guvernului. În acest sens, comisia examinează și monitorizează cu atenție pozițiile și propunerile societății civile în raport cu unele subiecte examinate în ședințe, precum și rapoartele alternative ale acestora cu privire la implementarea Acordului de Asociere RM – UE.

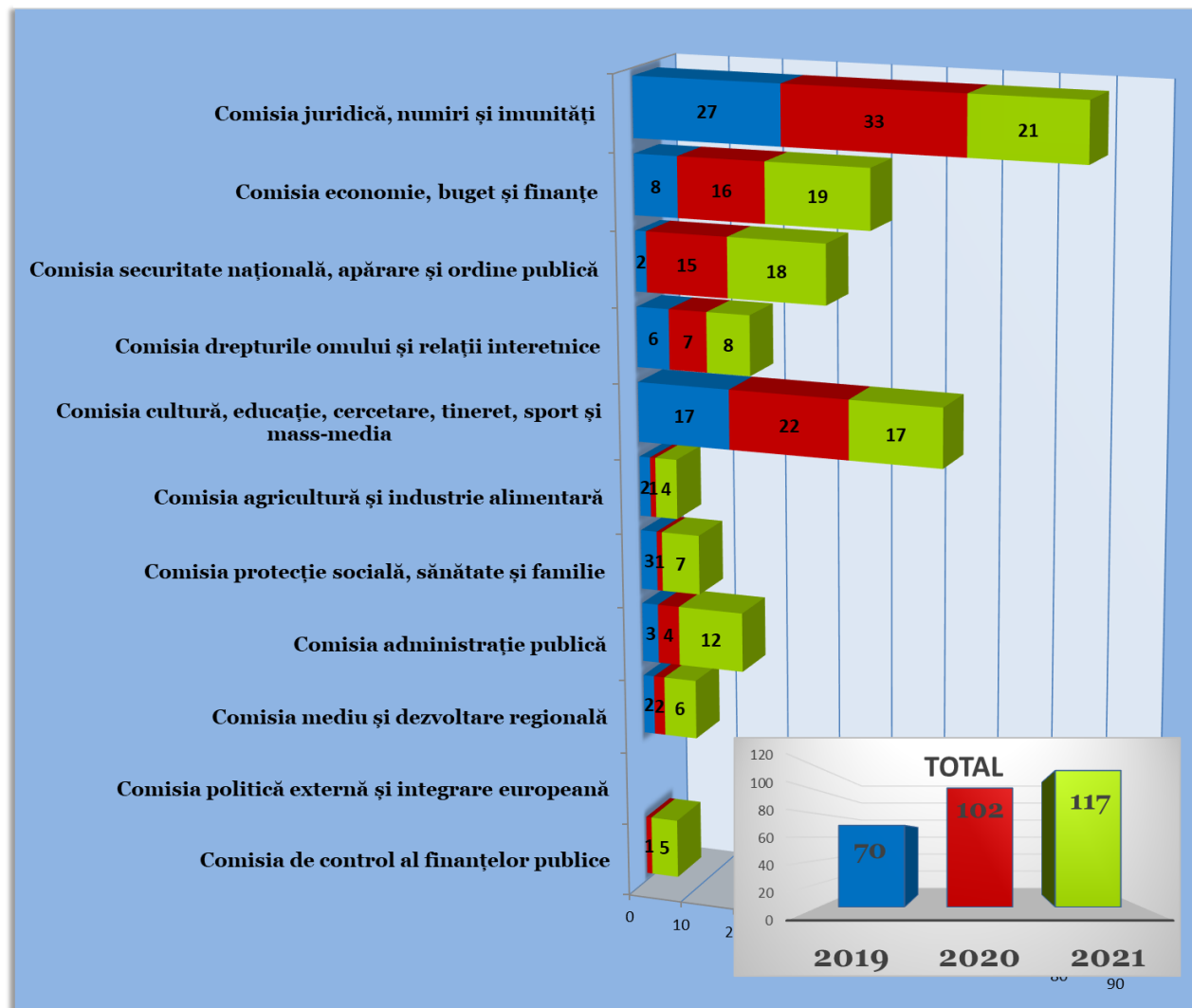

Pe parcursul anului 2021, comisia nu a recepționat propuneri sub formă de contribuții din partea societății civile în privința proiectelor de lege examinate.

Pe de altă parte, atât membrii comisiei, cât și funcționarii din Secretariatul comisiei au avut mai multe runde de consultări cu experții internaționali în cadrul proiectului finanțat de Uniunea Europeană „Sprijin pentru

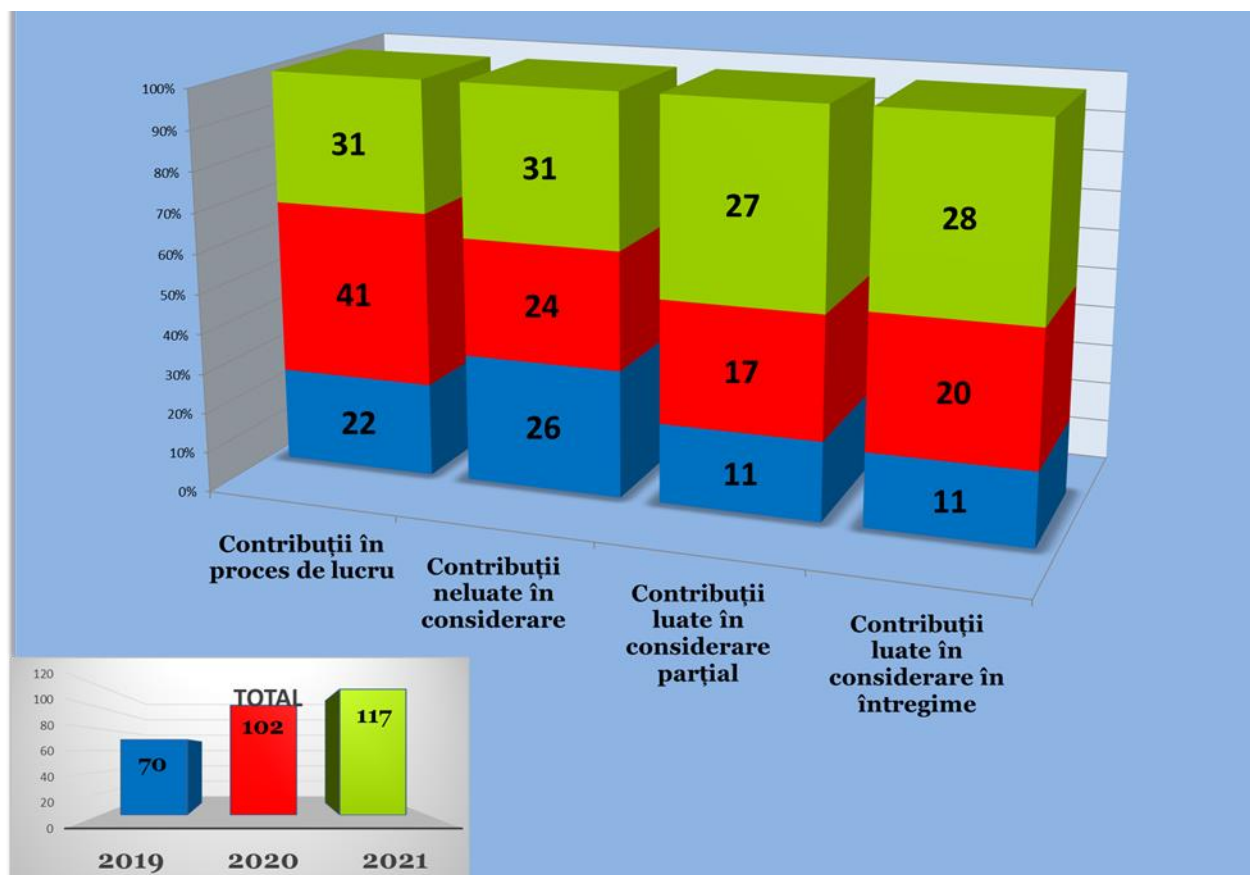
dialogul politic structurat, coordonarea implementării Acordului de Asociere și îmbunătățirea procesului de aproximare”.

Figura 3. Contribuțiile pe acte normative recepționate de către comisiile permanente pentru anii 2019–2021

În perioada 2020–2021 se atestă o creștere a contribuțiilor pe acte normative parvenite din partea organizațiilor societății civile (Figura 3). Numărul redus de contribuții în 2019 se explică prin faptul că în februarie s-au desfășurat alegeri parlamentare, urmate de o criză politică, ce a durat aproximativ 3 luni. În pofida faptului că 2021 a fost un an marcat de pandemia COVID-19, care a impus instituirea în țară a stării de urgență și, respectiv, a restricțiilor de întruniri, Parlamentul Republicii Moldova a făcut față acestor provocări și nu a fost periclitat procesul legislativ și cel participativ. Audierile publice și alte evenimente cu participarea reprezentanților societății civile (*mese rotunde, ședințe de lucru etc.*) au avut loc în format online, cu prezență fizică sau, după caz, mixt.

Figura 4. Asimilarea contribuțiilor OSC pe acte normative de către comisiile permanente pentru anii 2019–2021

3. ACȚIUNI DE DESCHIDERE PARLAMENTARĂ³

3.1. Oficiile teritoriale de informare ale Parlamentului Republicii Moldova

Pe parcursul anului 2021 au fost organizate **206** evenimente (sesiuni de informare, concursuri și alte acțiuni de comunicare desfășurate în zona de competență), la care au participat peste **4200** de persoane. La întâlnirile cu deputații organizate de OTIP-uri au beneficiat de audiență **1280** de persoane. Alte **1611** persoane au beneficiat de consultanță și asistență (inclusiv privind petiționarea) din partea angajaților OTIP-urilor.

Activitățile organizate de către OTIP-uri (evenimente, sesiuni de informare, acțiuni de comunicare):

- OTIP Leova** – 56 de activități, cu participarea a 1405 persoane;
- OTIP Orhei** – 42 de activități, cu participarea a 1034 de persoane;
- OTIP Edineț** – 67 de activități, cu participarea a 1364 de persoane;
- OTIP Comrat** – 41 de activități, cu participarea a 402 persoane.

3.2. Informarea publicului larg și a mass-mediei cu privire la activitatea Parlamentului și a Secretariatului Parlamentului

Pentru anul de referință, activitățile de comunicare au avut ca obiectiv, pe de o parte, edificarea unei imagini instituționale transparente, incluzive, aproape de oameni, care inspiră încredere, informează și stimulează spiritul civic, pe de altă parte, implicarea oamenilor în procesul decizional. Criza pandemică a impus o nouă abordare a acțiunilor de comunicare, multe activități fiind realizate în format online.

Multimedia. A fost asigurată funcționalitatea platformei care integrează toate resursele necesare unei comunicări prompte și eficiente cu mass-media și cu publicul larg și a fost elaborat și completat parțial cu informație Modulul de educație civică.

Buletin informativ. A fost coordonată elaborarea, editarea și distribuirea buletinului informativ al anului 2020 „**Parlament INFO**”. De asemenea a fost elaborat buletinul informativ lunar (12 numere). Publicația reflectă evenimentele majore care au avut loc, proiectele discutate și aprobate în ședințele plenare, vizitele în străinătate ale conducerii și ale delegațiilor Parlamentului, precum și ale oficialilor străini la Parlament, calendarul evenimentelor pentru fiecare lună.

Albumul „Parlamentul Republicii Moldova. Legislatura a X-a”. A fost asigurată elaborarea și editarea Albumului, care reprezintă un document ce include etapele istorice ale unei legislaturi parlamentare, inclusiv scurt istoric privind alegerile parlamentare din anul 2019, constituirea Parlamentului de legislatura a X-a, crearea majorității parlamentare, alegerea conducerii Parlamentului, a Biroului permanent, constituirea fracțiunilor și a comisiilor permanente. De asemenea, albumul conține fotografii, date biografice ale deputaților și informații relevante din activitatea legislativă a acestora.

Constituția pe înțelesul copiilor. A fost lansată versiunea tipărită a ediției, iar în cadrul unui eveniment de comunicare cu ocazia Zilei Constituției, instituția a oferit gratuit 100 de exemplare cititorilor Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă”.

Acreditarea jurnaliștilor. Au fost recepționate 54 de dosare din partea instituțiilor mass-media naționale, internaționale și regionale, fiind perfectate 200 de acreditări permanente pentru noua legislatură.

3.3. Campanii de informare și sensibilizare

Pe parcursul anului 2021 au fost organizate mai multe evenimente, după cum urmează:

Zilele Parlamentului Republicii Moldova. Cu ocazia celei de-a 30-a aniversări de la constituirea legislativului, sediul Parlamentului a fost decorat cu iluminat festiv, inclusiv au fost instalate în fața clădirii cifre gigantice „30”, care semnifică perioada de activitate a instituției.

Campania națională săptămâna imunizării. A fost acordat suport conducerii Parlamentului pentru organizarea evenimentelor de încurajare și susținere a vaccinării (comunicate și conținut video).

aLEGE o viață fără violență. Parlamentul s-a aliniat, și în anul 2021, Campaniei ONU „16 zile de activism împotriva violenței în bază de gen”, fiind organizate două evenimente tematice – o dezbatere publică de lansare a Campaniei și ceremonia de închidere, cu organizarea unei expoziții în holul Parlamentului.

30 de ani de la semnarea Declarației de Independență a Republicii Moldova. Funcționarii Secretariatului Parlamentului au asigurat suportul pentru organizarea activităților dedicate celei de a 30-a aniversări a Independenței Republicii Moldova și au mediatizat campania de informare. De asemenea, a fost organizată ședința comună festivă a Parlamentului cu Asociația obștească „Parlamentul '90”.

Săptămâna deschiderii parlamentare și Ziua Internațională a Democrației. Au fost organizate acțiuni de informare despre procesul legislativ, activitatea deputaților și implicarea cetățenilor în luarea deciziilor. În scuarul instituției au fost amenajate spații unde vizitatorii au putut discuta cu deputații și conducerea Parlamentului, a fost instalată o boxă pentru mesaje, solicitări și petiții adresate deputaților.

Tabăra parlamentară online, ediția a II-a. La tabără au participat circa 100 de copii și tineri din diferite raioane ale țării. La atelierile de informare, creație și discuții au participat deputați, angajați ai Secretariatului, precum și parteneri invitați. La finele taberei, copiilor le-au fost expediate certificate de participare, iar cei mai activi au primit premii simbolice – materiale informative și promoționale ale instituției.

Noaptea muzeelor. Cu ocazia Zilei Internaționale a Muzeelor, Muzeul Parlamentului a organizat un șir de activități de informare a publicului despre istoria legislativului, care au avut loc inclusiv în regim online. Totodată, în fața Parlamentului au fost expuse două automobile de epocă – limuzinele „Gaz-14” și „ZIL 41047” – din dotarea garajului instituției.

Jocul intelectual „Cunoaște-ți Parlamentul”. Pentru al patrulea an consecutiv, a fost organizat jocul intelectual pentru tineri „Cunoaște-ți Parlamentul”. Câștigătoarea ediției anului 2021 a fost echipa „PROXIMA” de la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” din orașul Anenii Noi.

Expoziții vernisate în Parlament. Pe parcursul perioadei de referință au fost organizate **8** expoziții tematice. Tradiția de a expune lucrări de artă în incinta Parlamentului a fost lansată în anul 2016. De atunci mai mulți oameni de artă, instituții și parteneri au inaugurat expoziții. Aceste activități reflectă caracterul deschis al instituției, rolul ei de promotor al artei și frumosului.

Târguri. În cadrul instituției au fost organizate două târguri: târgul de mărtișoare cu genericul „Primăvara care ne unește” și târgul de Crăciun.

Mediatizare. Secretariatul Parlamentului a oferit asistență în acțiunile de comunicare și informare a publicului privind activitatea parlamentară și procesul legislativ, a gestionat relațiile de comunicare dintre Parlament și instituțiile mass-media, a promovat imaginea instituțională a Parlamentului.

Bilanțul statistic al activităților de informare a publicului larg despre activitatea parlamentară în dinamică pentru anii 2019-2021

Produse	2019	2020	2021
Comunicate de presă	710	1000	1334
Anunțuri de presă	190	600	1303
Conferințe de presă	143	417	296
Live	345 ore	1034 ore	1300 ore
Foto	1.6 TB	1.2 TB	2.3 TB
Video	1723 ore	2608 ore	3400 ore

Vizite de informare. Au fost organizate **38** de tururi ghidate, la care au participat **539** de vizitatori.

Multimedia și rețelele de socializare. În anul 2021 s-a constatat o dinamică pozitivă a accesării de către vizitatori a rețelelor de socializare ale Parlamentului.

Informația statistică privind accesarea rețelelor sociale ale Parlamentului

Denumire rețea	2020	2021
Facebook		
Urmăritori	88.335	121.500 (+37,5%)
Impact persoane	7.082.757	5.597.217 (-21%)
Interacțiuni cu conținutul	9.342.906	8.088.467 (-14%)
YouTube		
Abonați	8863	13.201 (+49%)
Nr. de vizualizări	1.463.327	2.405.488 (+62%)
Ore de vizualizări	196.118	361.378,3 (+84%)
Odnoklassniki		
Membri ai grupului	979	1588 (+62%)
Twitter		
Abonați	1355	2039 (+50%)
Instagram		
Abonați	3858	4814 (+25%)

Flickr		
Vizualizări poze	911.701	1.745.206 (+91%)
Total poze	47.991	65.930 (+37%)
LinkedIn		
Urmăritori	196	890 (+354%)
Telegram		
Urmăritori	333	804 (+141%)
Podcast „Generația Z întreabă”		
Podcasturi	11	2

3.4. Programul de stagii la Parlament⁴

Programul de stagii oferă stagiarii oportunitatea aprofundării cunoștințelor teoretice, formării competențelor profesionale și dezvoltării abilităților practice, precum și oportunitatea implicării directe în activitatea autorității legislative și conlucrării cu angajații din subdiviziunile Secretariatului în vederea aplicării cunoștințelor conform specializării obținute în diverse domenii: economie, drept, administrare publică, relații internaționale etc.

Realizarea programelor de stagii în Parlament a fost suspendată în anul 2020 prin dispoziție a Președintelui Parlamentului, pe perioada stării de urgență, ca parte a Planului de protecție și prevenire a infectării cu COVID-19 în cadrul Secretariatului Parlamentului. În acest context, Direcția resurse umane a fost în imposibilitatea realizării activităților de organizare și coordonare a programelor de stagii în Parlament. Totodată, au fost organizate/coordonate și documentate 18 stagii de practică, preponderent în regim online.

3.5. Petiții și audiențe⁵

SI (e-Petiții) permite prelucrarea și gestionarea automatizată a informației privind petițiile expediate în adresa Parlamentului Republicii Moldova și asigură posibilitatea prestării serviciilor calitative petiționarilor.

Petiții	2020	2021
	Numărul de petiții	Numărul de petiții
1. Total petiții, dintre care:	4502	5125
Petiții transmise organelor de resort	1983	2111
Petiții examinate în Parlament	2258	3364

2. Din numărul total, petiții examinate de către autoritățile publice, luate la control	711	641
3. Audiențe	687	876

3.6. Pagina web a legislativului⁶

Accesul la documentele oficiale ale Parlamentului are loc prin intermediul paginii oficiale – www.parlament.md, unde este expusă toată informația aferentă atât procesului legislativ (*proiectele de legi cu documentele adiționale acestora, informațiile despre ședințele comisiilor permanente, ale comisiilor de anchetă, despre ședințele plenare, consultările și audierile publice asupra unor proiecte de legi etc.*), cât și altor procese specifice instituției legislative (*achiziții publice, rapoarte relevante activității instituției*). De asemenea, pagina oficială reflectă informația despre conferințele de presă, evenimentele de informare și culturale, întâlnirile de rang înalt etc. Aceste evenimente sunt transmise în regim live pe canalele oficiale ale Parlamentului, pe platformele: *Youtube, Telegram, Twitter, Flickr* și altele.

Pentru facilitarea accesului la informație au fost create și dezvoltate următoarele platforme web:

1) **Multimedia** – <https://multimedia.parlament.md/>

Platforma informează despre activitatea parlamentară și publică noutăți despre Președintele Parlamentului, comisii, fracțiuni, agenda parlamentară. Sunt reprezentate toate resursele: video, galerie foto, comunicate de presă, declarații;

2) **Vizite** – <https://vizite.parlament.md/>

Platforma acționează ca instrument pentru programarea online a unei vizite în Parlamentul Republicii Moldova;

3) **Achiziții** – <https://achizitii.parlament.md/>

Platforma cuprinde toate anunțurile de achiziție de bunuri, servicii și lucrări, planurile de achiziții publice anuale, rapoartele privind monitorizarea contractelor de achiziții publice ale Secretariatului Parlamentului. Este asigurată legătura portalului cu sistemul achizițiilor electronice SIA RSAP „M-Tender”. Totodată, în contextul noilor reglementări în domeniul achizițiilor publice, toate anunțurile de participare, inclusiv documentația de atribuire, la procedurile de achiziții publice sunt plasate în Sistemul Informațional Automatizat „Registrul de Stat al Achizițiilor Publice” (SIA RSAP „M-Tender”). Baza de date a platformei achizitii.parlament.md include informația sistematizată începând cu anul 2016.

Adițional, au fost create și ulterior lansate aplicațiile mobile (disponibile în *PlayMarket* – pentru SO Android și *AppStore* – pentru SO iOS) pentru unele dintre platformele menționate mai sus:

- *Aplicația mobilă MULTIMEDIA (Android/iOS)*
- *Aplicația mobilă pentru sistemul informațional e-Parlament (Android/iOS)*
- *Aplicația mobilă pentru platforma VIZITE (Android/iOS).*

Periodic este actualizată și plasată pe site-ul Parlamentului **Lista părților interesate de procesul legislativ**, sistematizată pe domenii de activitate ale comisiilor parlamentare permanente. Lista este deschisă, astfel încât orice organizație neguvernamentală interesată de procesul legislativ este în drept să solicite includerea sa în comisiile de profil conform domeniului de competență. Astfel, în perioada de referință, au fost recepționate și procesate **3 cereri ale reprezentanților societății civile** de a fi incluși în lista părților interesate de procesul legislativ.

CONCLUZII

Transparența decizională constituie unul dintre elementele de bază ale bunei guvernări, contribuind la consolidarea principiilor democrației și la respectarea drepturilor fundamentale ale omului.

Într-un stat democratic, societatea civilă are dreptul de a participa la procesul decizional, de a veni cu recomandări și de a consulta instituțiile statului pe diverse probleme. Numărul în creștere a contribuțiilor societății civile pe acte normative recepționate de către comisiile permanente și desfășurarea diverselor evenimente cu participarea acestora, în anul 2021, denotă deschiderea instituției legislativului și facilitează participarea civică în procesul decizional.

În același timp, Parlamentul Republicii Moldova reiterează importanța cooperării cu societatea civilă, care contribuie la identificarea celor mai stringente nevoi și a celor mai potrivite soluții pentru dezvoltarea Republicii Moldova, astfel ca reformele propuse să corespundă necesităților și așteptărilor cetățenilor.

Referințe:

¹ Pentru elaborarea prezentului raport au fost utilizate informațiile din Raportul privind activitatea Secretariatului Parlamentului pentru anul 2021 și rapoartele privind cooperarea dintre comisiile permanente și societatea civilă pentru perioada 1 ianuarie – 31 decembrie 2021

² Conform informației Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, în perioada anului 2021 nu au existat cazuri în care activitatea, deciziile sau acțiunile Parlamentului au fost contestate pentru nerespectarea Legii nr. 239/2008, inclusiv în instanța de judecată. Respectiv nu au fost aplicate sancțiuni la acest capitol

³ Conform Raportului de activitate al Secretariatului Parlamentului pentru anul 2021

⁴ Conform informațiilor oferite de către Direcția resurse umane pentru perioada de referință

⁵ Conform Raportului de activitate al Secretariatului Parlamentului pentru anul 2021

⁶ Conform informațiilor oferite de către Direcția generală tehnologii informaționale și comunicații pentru perioada de referință